

2. Панченко Т.В. Генетические алгоритмы: учебно-методическое пособие / Т.В. Панченко, под ред. Ю. Ю. Тарасевича. — Астрахань: Издательский дом «Астраханский университет», 2007. — 87 с.

3. Ротштейн А.П. Интеллектуальные технологии идентификации: нечеткие множества, генетические алгоритмы, нейронные сети/А.П. Ротштейн.— Винница: УНІВЕРСУМ, 1999. — 320 с.

УДК 338

І. П. Михасяк

Львівський національний університет імені Івана Франка

**МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ
НАФТОПРОДУКТІВ**

I. P. Mykhasiak

MODELING OF PRICE FORMATION IN THE FUEL MARKET

В умовах глобалізації світові ціни на нафтопродукти перетворилися на один з найважливіших економічних індикаторів, що мають безпосередній вплив на стан товарних і фінансових ринків, а також національних бюджетних систем. Під впливом очікувань суб'єктів господарювання щодо майбутньої динаміки світових цін на нафтопродукти формуються валютні курси, фондові котирування, споживчі та оптові ціни. Прогнози світового ринку нафтопродуктів враховуються при розробці державних бюджетів та інвестиційних проектів корпоративного сектора. Ціни на нафтопродукти в значною мірою впливають на виробничі витрати.

Світові ціни на нафтопродукти формуються під впливом широкого спектру економічних, політичних та природно-кліматичних чинників. У сучасній глобальній економіці проявляється помітний вплив на світовий ринок нафтопродуктів динаміки ринків похідних фінансових інструментів, сформованих, у свою чергу, під впливом ліквідності провідних валют.

Особливо помітний вплив кон'юнктура світового ринку нафти має на економіку країн-експортерів цього ресурсу. У таких країнах доходи від експорту нафти та інших енергоносіїв визначають динаміку сукупного платоспроможного попиту і податкові надходження до бюджетів всіх рівнів, впливають на формування курсу національної валюти і темпи інфляційного процесу.

Предметом цього дослідження є складний і динамічний об'єкт, який умовно можна назвати системою торгівлі нафтопродуктами (СТН). Ця система включає інфраструктуру торгівлі (розподільні нафтобази, автозаправні станції), персонал, ієрархічну систему управління, процедури прийняття рішень і все інше, що забезпечує функціонування системи, її

адаптацію і зростання. У межах економіки всієї країни діє безліч подібних систем, що відрізняються предметом торгівлі - продукти харчування, товари широкого вжитку та ін., а також масштабом, рівнем спеціалізації. Однак, при всій їх різноманітності СТН подібні один одному в головному - цілі функціонування, а часто і за внутрішньою структурою, способам функціонування та методів управління.

Сутність перетворень, які відбуваються в даний час у СТН, цілком визначається вдосконаленням ринкових відносин в Україні. Держава не втручається безпосередньо в процес виробництва і обігу, а тільки визначає найважливіші правила ринкових відносин для всіх видів діяльності і особливі правила для деяких галузей виробничої та невиробничої сфери. Ці особливі правила діють і в торгівлі нафтопродуктами, насамперед, здійснюваної великими вертикально інтегрованими нафтовими компаніями (ВІНК). У деяких питаннях ВІНК зберігають функції інструментів держави - в частині цін і обсягів поставок нафтопродуктів пріоритетним галузям, таким, наприклад, як сільське господарство, експорт, резервування загальних обсягів поставок на внутрішній ринок. Однак, рівень державного регулювання у сьогоднішній економіці в області постачань нафтопродуктів, на порядок нижчий, ніж був у радянський час.

Цінова політика на нафту та нафтопродукти, як ключовий компонент конкурентоспроможності нафтопереробного бізнесу України, формується під впливом таких факторів:

- біржового ціноутворення під впливом світового попиту та пропозиції на нафту та нафтопродукти;
- залежно від якості, місця знаходження, доступності, надійності поставок;
- коливання валютних курсів;
- глобальної політичної та економічної стабільності;
- цін на російську нафту із високим рівнем експортного мита;
- цін нафти українського видобутку, що перевищує ціни на російську нафту (понад 70% запасів нафти України належать до категорії важковидобувних запасів).

Для побудови моделі ціноутворення необхідно проаналізувати всі вище згадані фактори. Аналіз проводять у три етапи:

- збір вихідної інформації (оцінка витрат, уточнення фінансових цілей підприємства, визначення потенційних покупців і конкурентів);
- стратегічний аналіз (фінансовий, сегментний аналіз ринку, аналіз конкуренції, та споживачів, оцінка впливу державного регулювання);
- формування остаточної стратегії та побудова моделі.

Визначальним в процесі ціноутворення, або навіть перед його початком, є визначення цільового ринку реалізації нафти чи нафтопродуктів. Вертикально інтегровані компанії можуть позиціонуватися одночасно більше

ніж на одному ринку (ринок видобутої нафти, ринки світлих нафтопродуктів тощо). У такому випадку у компанії повинні бути розроблені ефективні моделі та політики ціноутворення на кожному із цих ринків.

Література:

1. Башмаков И. Цены на нефть: пределы роста и глубины падения / Башмаков И // Вопросы экономики. - 2006. - №3, — С. 26-31.
2. Волконский В. Нефтяной комплекс: финансовые потоки и ценообразование / Волконский В., Кузовкин А. // Экономист. - 2002. - №5. - С.21-32.
3. Дорожкіна М. Ринок нафти та нафтопродуктів України: проблеми розвитку та регулювання / Дорожкіна М. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2006. - № 85. - С. 8-11.
4. Петров В. В. Поведение цен на мировом рынке нефти / Петров В. В., Артюшкин В. Ф. -М.: Фазис, 2004.

УДК 338;69.003

Н.М. Різник

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ

N.M. Riznyk

MODELING OF CONSTRUCTION SECTOR BASED ON THE USE OF SYSTEM ANALYSIS

Економіка як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях є складною системою взаємопов'язаних елементів та процесів, кожен з яких наділений певною самостійністю і, водночас, перебуває у тісній взаємодії з іншими. Динамічність і стійкість економічного середовища спричинюють існування процесів, що перебувають на саморегулюванні. Проте економічна система в цілому належить до класу керованих систем, а стохастичність, що виникає як наслідок впливу великої кількості чинників, створює передумови аналізу економіки, застосовуючи системний аналіз. З огляду на це, використання системного підходу в аналізі економічних процесів є необхідною складовою для отримання подальших ефективних управлінських рішень.

Враховуючи розглянуті особливості застосування системного аналізу, виділимо систему „Економіка регіону”, у якій розглянемо три підсистеми:

- галузі, що обслуговують будівельний комплекс;